Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 16 lipca 2015 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Pilny tryb prejudycjalny — Karta praw podstawowych Unii Europejskiej — Artykuł 6 — Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego — Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych — Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW — Europejski nakaz aresztowania — Obowiązek wykonania europejskiego nakazu aresztowania — Artykuł 12 — Pozostawienie w areszcie osoby, której dotyczy wniosek — Artykuł 15 — Decyzja w sprawie przekazania — Artykuł 17 — Terminy i procedury podejmowania decyzji w sprawie wykonania — Konsekwencje przekroczenia terminów

W sprawie C-237/15 PPU

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez High Court (Irlandia) postanowieniem z dnia 19 maja 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 22 maja 2015 r., w postępowaniu:

Minister for Justice and Equality

przeciwko

Francisowi Laniganowi,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, K. Lenaerts, wiceprezes, A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen (sprawozdawca), A. Ó Caoimh, J.C. Bonichot, C. Vajda, S. Rodin i K. Jürimäe, prezesi izb, J. Malenovský, E. Levits, M. Safjan, A. Prechal i J.L. da Cruz Vilaça, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,

sekretarz: M. Aleksejev, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 1 lipca 2015 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu F. Lanigana przez K. Kelly'ego BL, M. Forde'a, SC, oraz P. O'Donovana, solicitor,

— w imieniu Irlandii przez E. Creedon, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez R. Barrona, SC, T. McGillicuddy, BL oraz H. Dockry'ego, solicitor,

— w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego oraz J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: angielski.

— w imieniu rządu hiszpańskiego przez A. Rubia González, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu francuskiego przez F.X. Bréchota, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu niderlandzkiego przez J. Langera, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez V. Kaye, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez J. Holmesa, barrister,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez R. Troostersa oraz W. Bogensbergera, działających w charakterze pełnomocników,

po wysłuchaniu rzecznika generalnego,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 15 i 17 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. L 190, s. 1), zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. L 81, s. 24) (zwanej dalej „decyzją ramową").

2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania w sprawie wykonania w Irlandii europejskiego nakazu aresztowania wydanego w dniu 17 grudnia 2012 r. przez Magistrates' Courts w Dungannon (Zjednoczone Królestwo) wobec F. Lanigana.

Ramy prawne

Europejska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności

3 Artykuł 5 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC"), zatytułowany „Prawo do wolności i bezpieczeństwa", stanowi:

„1. Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Nikt nie może być pozbawiony wolności, z wyjątkiem następujących przypadków i w trybie ustalonym przez prawo:

[…]

f) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania osoby, w celu zapobieżenia jej nielegalnemu wkroczeniu na terytorium państwa, lub osoby, przeciwko której toczy się postępowanie o wydalenie lub ekstradycję.

[…]

4. Każdy, kto został pozbawiony wolności przez zatrzymanie lub aresztowanie, ma prawo odwołania się do sądu w celu ustalenia bezzwłocznie przez sąd legalności pozbawienia wolności i zarządzenia zwolnienia, jeżeli pozbawienie wolności jest niezgodne z prawem.

[…]”.

Prawo Unii

4 Motywy 5 i 7 decyzji ramowej stanowią:

„(5) Cel Unii, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, prowadzi do zniesienia ekstradycji między państwami członkowskimi i zastąpienia jej systemem przekazywania osób między organami sądowymi. W dalszej perspektywie wprowadzenie nowego, uproszczonego systemu przekazywania osób skazanych bądź podejrzanych, w celach wykonania wyroku lub wszczęcia postępowania prowadzącego do wydania wyroku w sprawach karnych, stwarza możliwość usunięcia złożoności obecnych procedur ekstradycyjnych i związanej z nimi możliwości przewlekania postępowania. Dominująca do dziś między państwami członkowskimi tradycyjna współpraca w zakresie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości powinna zostać zastąpiona przez system swobodnego przepływu orzecznictwa sądowego w sprawach karnych, obejmujący zarówno decyzje prawomocne i jak i nieprawomocne.

[…]

(7) Jako że cel, jakim jest zastąpienie systemu wielostronnej ekstradycji zbudowany na fundamencie Europejskiej Konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r., nie może zostać w sposób wystarczający osiągnięty przez działające jednostronnie państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, Rada może przyjąć odpowiednie środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 2 T[UE] i art. 5 [WE]. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, wymienioną w tym ostatnim artykule, niniejsza decyzja ramowa nie wykracza poza środki niezbędne dla osiągnięcia tego celu”.

5 Artykuł 1 decyzji ramowej, zatytułowany „Definicja europejskiego nakazu aresztowania i zobowiązania do jego wykonania”, stanowi:

„1. Europejski nakaz aresztowania stanowi decyzję sądową wydaną przez państwo członkowskie w celu aresztowania i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego.

2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.

3. Niniejsza decyzja ramowa nie skutkuje modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej”.

6 Artykuły 3, 4 i 4a decyzji ramowej wymieniają podstawy obligatoryjnej i fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

7 Artykuł 12 decyzji ramowej, zatytułowany „[Tymczasowe aresztowanie] osoby, której dotyczy wniosek”, brzmi jak następuje:

„Kiedy osoba zostaje [zatrzymana] na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, wykonujący nakaz organ sądowy podejmuje decyzję, czy osoba ta powinna pozostać [tymczasowo aresztowana], zgodnie z prawem państwa członkowskiego wykonującego europejski nakaz aresztowania. Osoba ta może być zwolniona tymczasowo w dowolnym terminie zgodnie z prawem krajowym wykonującego nakaz państwa członkowskiego, pod warunkiem że właściwy organ państwa członkowskiego, o którym mowa, podejmuje wszelkie środki, jakie uważa za niezbędne, aby zapobiec ucieczce tej osoby”.

8 Artykuł 15 ust. 1 decyzji ramowej decyzję przewiduje, że „[d]ecyzję o tym, czy dana osoba ma zostać przekazana, podejmuje wykonujący nakaz organ sądowy z uwzględnieniem terminów i zgodnie z warunkami określonymi w niniejszej decyzji ramowej”.

9 Artykuł 17 decyzji ramowej stanowi:

„1. Europejski nakaz aresztowania stosuje się i wykonuje w trybie przewidzianym dla spraw niecierpiących zwłoki.

2. W przypadkach gdy osoba, której dotyczy wniosek, wyraża zgodę na swoje przekazanie, ostateczna decyzja w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania zostaje podjęta w ciągu 10 dni od wyrażenia zgody.

3. W pozostałych przypadkach ostateczna decyzja o wykonaniu europejskiego nakazu zostaje podjęta w ciągu 60 dni po [zatrzymaniu] osoby, której dotyczy wniosek.

4. W sytuacji gdy w szczególnych przypadkach europejski nakaz aresztowania nie może zostać wykonany w terminie ustanowionym w ust. 2 lub 3, wykonujący nakaz organ sądowy niezwłocznie powiadamia o tym wydający nakaz organ sądowy, podając przyczyny zwłoki. W takim przypadku terminy mogą zostać przedłużone o dalsze 30 dni.

5. Do czasu podjęcia przez wykonujący nakaz organ sądowy ostatecznej decyzji w sprawie europejskiego nakazu aresztowania, zapewnia on, że warunki materialne niezbędne do skutecznego przekazania tej osoby pozostają spełnione.

[…]

7. W przypadku gdy w wyjątkowych okolicznościach któreś z państw członkowskich nie jest w stanie dotrzymać terminów przewidzianych w niniejszym artykule, powiadamia ono o tym fakcie Eurojust, podając przyczyny zwłoki. Ponadto państwo członkowskie, które doświadcza kolejnych opóźnień ze strony drugiego państwa członkowskiego w wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania, powiadamia o tym Radę w celu dokonania oceny wdrożenia niniejszej decyzji ramowej na szczeblu państwa członkowskiego”.

10 Artykuł 23 decyzji ramowej przewiduje:

„1. Osoba, której dotyczy wniosek, zostaje przekazana tak szybko, jak to możliwe, w dniu uzgodnionym przez zainteresowane organy.

2. Osoba ta zostaje przekazana najpóźniej po upływie 10 dni od daty wydania prawomocnej decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

3. Jeśli przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, w terminie ustanowionym w ust. 2 udaremniają okoliczności niezależne od któregokolwiek z państw członkowskich, wykonujące i wydające nakaz organy sądowe niezwłocznie porozumiewają się ze sobą i ustalają nowy termin przekazania. W tym przypadku przekazanie ma miejsce w ciągu 10 dni od w ten sposób uzgodnionej nowej daty.

4. Wyjątkowo przekazanie może być czasowo odroczone z ważnych przyczyn natury humanitarnej, na przykład gdy zachodzą poważne podstawy do przypuszczenia, że zagrozi to w sposób ewidentny życiu lub zdrowiu osoby, której dotyczy wniosek. Wykonanie europejskiego nakazu aresztowania ma miejsce w terminie możliwie najkrótszym po ustąpieniu tych podstaw. Wykonujący nakaz organ sądowy niezwłocznie powiadamia wydający nakaz organ sądowy o ustaleniu nowej daty przekazania. W tym przypadku przekazanie ma miejsce w ciągu 10 dni od w ten sposób uzgodnionej nowej daty.

5. Po upłynięciu terminów określonych w ust. 2–4 osoba nadal przebywająca w areszcie powinna zostać zwolniona”.

11 Artykuł 26 ust. 1 decyzji ramowej stanowi:

„Wydające nakaz państwo członkowskie zalicza wszystkie okresy [pozbawienia wolności], zaistniałe w wyniku wykonania europejskiego nakazu aresztowania, do całkowitego okresu [pozbawienia wolności], które ma się odbyć w wydającym nakaz państwie członkowskim, jako skutek orzeczenia o pozbawieniu wolności lub wydania środka zabezpieczającego”.

Prawo irlandzkie

12 Sekcja 13 podsekcja 5 ustawy o europejskim nakazie aresztowania z 2003 r. (European Arrest Warrant Act 2003) w zmienionym brzmieniu stanowi:

„Osoba aresztowana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania niezwłocznie po zatrzymaniu zostaje doprowadzona przed High Court, a High Court, jeżeli stwierdzi, że osoba ta jest osobą, wobec której został wydany europejski nakaz aresztowania:

a) zarządzi jej tymczasowe aresztowanie lub zwolnienie za kaucją (i w tym celu High Court ma te same uprawnienia w odniesieniu do aresztowania, jak gdyby osoba ta została doprowadzona przed ów sąd z zarzutem popełnienia przestępstwa),

b) określi datę do celów sekcji 16 (która to data przypada nie później niż 21 dni po dacie aresztowania) […]”.

13 Sekcja 16 podsekcja 9 i 10 tej ustawy ma następujące brzmienie:

„(9) Jeżeli po upływie 60 dni od zatrzymania danej osoby na podstawie sekcji 13 lub 14 High Court nie wydał postanowienia na podstawie podsekcji 1 lub 2 lub sekcji 15 podsekcja 1 lub 2, lub postanowił nie wydawać postanowienia na podstawie podsekcji 1 lub 2, zarządzi, aby centralny organ państwa powiadomił o tym wydający nakaz organ sądowy, a w razie potrzeby Eurojust, podając w zarządzeniu przyczyny, a centralny organ państwa zastosuje się do takiego zarządzenia.

(10) Jeżeli po upływie 90 dni od zatrzymania danej osoby na podstawie sekcji 13 lub 14 High Court nie wydał postanowienia na podstawie podsekcji 1 lub 2 lub sekcji 15 podsekcja 1 lub 2, lub postanowił nie wydawać postanowienia na podstawie podsekcji 1 lub 2, zarządzi, aby centralny organ państwa powiadomił o tym wydający nakaz organ sądowy, a w razie potrzeby Eurojust, podając w zarządzeniu przyczyny, a centralny organ państwa zastosuje się do takiego zarządzenia”.

Spór w postępowaniu głównym i pytania prejudycjalne

14 W dniu 17 grudnia 2012 r. Magistrates’ Court w Dungannon wydał europejski nakaz aresztowania wobec pozwanego w postępowaniu głównym w ramach postępowania karnego prowadzonego przeciwko niemu za czyny popełnione w Zjednoczonym Królestwie w dniu 31 maja 1998 r., które mogą być zakwalifikowane jako zabójstwo i posiadanie broni palnej z zamiarem zamachu na życie.

15 W dniu 7 stycznia 2013 r. High Court zatwierdził europejski nakaz aresztowania w celu umożliwienia zatrzymania F. Lanigana przez An Garda Síochána (policję irlandzką).

16 W dniu 16 stycznia 2013 r. F. Lanigan został zatrzymany na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, o którym mowa, i doprowadzony przed High Court. Poinformował on wówczas ten sąd, że nie wyraża zgody na przekazanie go do organów sądowych Zjednoczonego Królestwa i został umieszczony w areszcie w oczekiwaniu na decyzję w sprawie przekazania go tym organom.

17 High Court rozpoczął badanie sytuacji F. Lanigana w dniu 30 czerwca 2014 r. po kilku odroczeniach wynikających w szczególności z postępowań incydentalnych opisanych w postanowieniu odsyłającym. Pozwany w postępowaniu głównym podniósł wówczas nowe argumenty sprzeciwiające się, jego zdaniem, jego przekazaniu organom Zjednoczonego Królestwa. Ocena zasadności tych argumentów uzasadniła w szczególności skierowanie do tych organów wniosków o dodatkowe informacje w celu oceny wiarygodności twierdzeń F. Lanigana, zgodnie z którymi jego przekazanie tym organom mogło spowodować zagrożenie dla jego życia.

18 Żądane informacje zostały uzyskane w dniu 8 grudnia 2014 r., a w dniu 15 grudnia 2014 r. F. Lanigan złożył wniosek o zwolnienie za kaucją. High Court uwzględnił ten wniosek i zarządził jego zwolnienie za kaucją uzależniając to zwolnienie od spełnienia określonych warunków. Jednakże ze względu na to, że warunki te nie zostały spełnione, F. Lanigan pozostaje w areszcie.

19 Francis Lanigan utrzymywał także na rozprawie przed High Court w dniu 15 grudnia 2014 r., że wniosek o przekazanie powinien być oddalony ze względu na przekroczenie terminów przewidzianych w decyzji ramowej.

20 W tych okolicznościach High Court postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne:

„1) Jaki jest skutek niezachowania terminów określonych w art. 17 decyzji ramowej w związku z przepisem art. 15 tej decyzji ramowej?

2) Czy niezachowanie terminów określonych w art. 17 decyzji ramowej powoduje powstanie praw po stronie osoby, która przebywała w areszcie w oczekiwaniu na decyzję o jej przekazaniu przez okres przekraczający te terminy?”.

W przedmiocie trybu pilnego

21 High Court zwrócił się z wnioskiem o rozpoznanie niniejszego odesłania prejudycjalnego w trybie pilnym przewidzianym w art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem.

22 Sąd odsyłający uzasadnił ten wniosek podkreślając, że pozwany w postępowaniu głównym przebywa w areszcie od dnia 16 stycznia 2013 r. w celu wykonania wydanego wobec niego europejskiego nakazu aresztowania.

23 W tej kwestii należy, po pierwsze, wskazać, że niniejsze odesłanie prejudycjalne dotyczy wykładni decyzji ramowej, która wchodzi w zakres dziedziny figurującej w trzeciej części traktatu FUE, w jej tytule V, dotyczącym przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Może ono zatem podlegać rozpoznaniu w pilnym trybie prejudycjalnym.

24 Po drugie, należy stwierdzić, że F. Lanigan jest obecnie pozbawiony wolności, a jego pozostanie w areszcie zależy od rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym.

25 W tych okolicznościach czwarta izba Trybunału postanowiła w dniu 28 maja 2015 r., na wniosek sędziego sprawozdawcy i po wysłuchaniu rzecznika generalnego, uwzględnić wniosek sądu odsyłającego o zastosowanie do odesłania prejudycjalnego trybu pilnego i przekazać sprawę Trybunałowi w celu przydzielenia jej wielkiej izbie.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

26 W swoich pytaniach prejudycjalnych, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 12, 15 ust. 1 i 17 decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, aby po upływie terminów określonych w tym art. 17 wykonujący nakaz organ sądowy z jednej strony wydał decyzję w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania, a z drugiej strony utrzymał tymczasowe aresztowanie osoby, której dotyczy wniosek, pomimo, że całkowity okres pozbawienia wolności tej osoby przekracza te terminy.

27 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że celem decyzji ramowej, co wynika w szczególności z jej art. 1 ust. 1 i 2, a także z motywów 5 i 7, jest zastąpienie systemu wielostronnej ekstradycji między państwami członkowskimi systemem przekazywania między organami sądowymi osób skazanych bądź podejrzanych w celu wykonania wyroku lub przeprowadzenia postępowania karnego, przy czym ten drugi system jest oparty na zasadzie wzajemnego uznawania (wyroki Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, pkt 36, i F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, pkt 34).

28 Decyzja ramowa służy zatem, dzięki ustanowieniu nowego, prostszego i wydajniejszego systemu przekazywania osób skazanych lub podejrzanych o naruszenie przepisów ustawy karnej, ułatwieniu i przyspieszeniu współpracy sądowej, przyczyniając się w ten sposób do realizacji wyznaczonego Unii celu, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w oparciu o wysoki stopień zaufania, jakie powinno istnieć między państwami członkowskimi (wyroki Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, pkt 37, i F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, pkt 35).

29 Rzeczony cel, polegający na przyspieszeniu współpracy sądowej, jest widoczny w wielu aspektach decyzji ramowej, w szczególności w podejściu do terminów wydawania orzeczeń dotyczących europejskiego nakazu aresztowania (wyrok F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, pkt 58).

30 W tym względzie należy wskazać, że art. 15 ust. 1 decyzji ramowej przewiduje w sposób ogólny, iż wykonujący nakaz organ sądowy podejmuje decyzję o przekazaniu osoby, której dotyczy wniosek „z uwzględnieniem terminów i zgodnie z warunkami określonymi w niniejszej decyzji ramowej".

31 Jeżeli chodzi, w szczególności, o decyzję o wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania, to art. 17 ust. 1 decyzji ramowej przewiduje, że nakaz ten „stosuje się i wykonuje w trybie przewidzianym dla spraw niecierpiących zwłoki". Ustępy 2 i 3 tego artykułu ustalają natomiast precyzyjne terminy do wydania ostatecznej decyzji w sprawie wykonania takiego nakazu, zaś jego ust. 4 pozwala na przedłużenie tych terminów, w których tę decyzję należy wydać.

32 Z orzecznictwa Trybunału wynika, że art. 15 i 17 decyzji ramowej należy rozumieć jako wymóg, by ostateczne orzeczenie dotyczące wykonania europejskiego nakazu aresztowania zapadło co do zasady w tych terminach, których znaczenie wyraża się przy tym w wielu przepisach decyzji ramowej (zob. podobnie wyrok F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, pkt 62 i 64).

33 Z powyższych rozważań wynika, że wykonujące nakaz państwo członkowskie zobowiązane jest do przestrzegania terminów przewidzianych w tym art. 17. W celu udzielenia odpowiedzi na przedstawione pytania niezbędne jest zatem ustalenie, czy wydanie decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania z jednej strony oraz tymczasowe aresztowanie osoby, której dotyczy wniosek, na podstawie tego nakazu z drugiej strony, pozostaje możliwe, kiedy państwo to nie wypełniło obowiązku wydania ostatecznej decyzji w sprawie wykonania tego nakazu w wyznaczonych terminach.

W przedmiocie wydania decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania

34 Jakkolwiek art. 15 ust. 1 decyzji ramowej przewiduje jasno, że wykonujący nakaz organ sądowy podejmuje decyzję o przekazaniu osoby w terminach określonych w decyzji ramowej, to jednak brzmienie tego przepisu nie jest wystarczające dla ustalenia, czy wykonanie europejskiego nakazu aresztowania powinno być kontynuowane po upływie tych terminów, a w szczególności, czy wykonujący nakaz organ sądowy jest zobowiązany do wydania decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania po upływie terminów określonych w art. 17 decyzji ramowej.

35 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której część on stanowi (wyroki: Maatschap L.A. en D.A.B. Langestraat en P. Langestraat-Troost, C-11/12, EU:C:2012:808, pkt 27; a także Koushkaki, C-84/12, EU:C:2013:862, pkt 34 oraz przytoczone tam orzecznictwo).

36 Jeśli chodzi o kontekst, w jaki wpisuje się art. 15 ust. 1 decyzji ramowej, z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że zasada wzajemnego uznawania, która stanowi „kamień węgielny" współpracy sądowej, oznacza zgodnie z art. 1 ust. 2 decyzji ramowej, że państwa członkowskie są co do zasady zobowiązane do uwzględnienia europejskiego nakazu aresztowania. Państwa te są bowiem uprawnione do odmowy wykonania takiego nakazu wyłącznie w przypadkach odmowy wykonania przewidzianych w art. 3, 4 i 4a decyzji ramowej i nie mogą uzależnić jego wykonania od spełnienia warunków innych, niż wymienione w jej art. 5 (zob. podobnie wyroki: West, C-192/12 PPU, EU:C:2012:404, pkt 55; Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, pkt 38; F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, pkt 36).

37 Z tego względu. biorąc pod uwagę z jednej strony centralną pozycję obowiązku wykonania europejskiego nakazu aresztowania w systemie ustanowionym przez decyzję ramową i z drugiej strony brak w tym systemie jakiejkolwiek wyraźnej wzmianki o ograniczeniu w czasie ważności tego obowiązku, zasady wprowadzonej w art. 15 ust. 1 decyzji ramowej nie można interpretować w ten sposób, że oznacza ona, iż po upływie terminów przewidzianych w art. 17 decyzji ramowej wykonujący nakaz organ sądowy nie może już wydać decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania, lub że wykonujące nakaz państwo członkowskie nie jest już zobowiązane do prowadzenia postępowania w sprawie wykonania tego nakazu.

38 Tę interpretację potwierdza okoliczność, że prawodawca Unii wyraźnie przewidział, w art. 17 ust. 7 decyzji ramowej, sytuację, w której państwo członkowskie nie może dotrzymać terminów określonych w art. 17, nie zdecydował jednak, że wykonujący nakaz organ sądowy nie może już wydać decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania, lub że w takim wypadku ustaje obowiązek prowadzenia postępowania w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Artykuł17 ust. 7 decyzji ramowej wspomina ponadto o wystąpieniu jednego lub większej liczby „opóźnień […] w wykonaniu", co wskazuje na to, że prawodawca Unii uznał, iż w sytuacji, gdy terminy te nie zostały dotrzymane, wykonanie europejskiego nakazu aresztowania zostaje opóźnione, a nie zarzucone.

39 Zresztą przeciwna interpretacja art. 15 ust. 1 decyzji ramowej byłaby niespójna z jej art. 17 ust. 5. Ten ostatni przepis stanowi bowiem, że wykonujący nakaz organ sądowy powinien zapewnić, iż warunki materialne niezbędne do skutecznego przekazania tej osoby pozostają spełnione do czasu podjęcia ostatecznej decyzji w sprawie europejskiego nakazu aresztowania, nie przewidując ograniczenia w czasie ważności tego obowiązku, a w szczególności nie przewidując, że obowiązek ten ustanie po upływie terminów określonych w art. 17 decyzji ramowej. Trwanie takiego obowiązku w tej sytuacji jest sensowne tylko wówczas, gdy wykonujący nakaz organ sądowy jest zobowiązany do wydania decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania po upływie tych terminów.

40 Ponadto wykładnia art. 15 ust. 1 decyzji ramowej, zgodnie z którą wykonujący nakaz organ sądowy nie mógłby już wydać decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania po upływie tych terminów, mogłaby naruszyć cel decyzji ramowej polegający na przyspieszeniu i uproszczeniu

współpracy sądowej; taka wykładnia mogłaby w szczególności przymuszać wydające nakaz państwo członkowskie do wydania drugiego europejskiego nakazu aresztowania w celu umożliwienia przeprowadzenia ponownego postępowania w sprawie przekazania w terminach przewidzianych w decyzji ramowej.

41 W ten sposób. zapobiegając osłabieniu skutków europejskiego nakazu aresztowania i konieczności prowadzenia bardziej złożonych postępowań w wyniku opóźnienia w wykonaniu tych nakazów, wykładnia art. 15 i 17 decyzji ramowej, zgodnie z którą decyzja w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania może nadal zostać wydana po upływie terminów określonych w tym ostatnim przepisie jedynie ułatwia przekazywanie osób poszukiwanych, zgodnie z zasadą wzajemnego uznawania, sformułowaną w art. 1 ust. 2 decyzji ramowej i stanowiącą podstawową zasadę wprowadzoną tą decyzją ramową (zob. analogicznie wyroki: Wolzenburg, C-123/08, EU:C:2009:616, pkt 59; West, C-192/12 PPU, EU:C:2012:404, pkt 62). Ponadto przeciwna wykładnia art. 15 i 17 decyzji ramowej mogłaby promować opóźniające praktyki zmierzające do stworzenia przeszkody dla wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

42 Z powyższych rozważań wynika, że sam upływ terminów określonych w art. 17 decyzji ramowej nie może zwolnić wykonującego nakaz państwa członkowskiego z jego obowiązku prowadzenia postępowania w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania i wydania decyzji w sprawie jego wykonania.

W przedmiocie utrzymania aresztu osoby, której dotyczy wniosek

43 Zgodnie z art. 12 decyzji ramowej wykonujący nakaz organ sądowy podejmuje decyzję, czy osoba aresztowana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania powinna pozostać w areszcie, zgodnie z prawem wykonującego nakaz państwa członkowskiego. W przepisie tym uściślono również, że tymczasowe zwolnienie tej osoby jest możliwe w dowolnym terminie zgodnie z prawem tego państwa, pod warunkiem że właściwy organ tego państwa podejmuje wszelkie środki, jakie uważa za niezbędne, aby zapobiec ucieczce tej osoby.

44 Należy stwierdzić, że przepis ten nie stanowi w ogólny sposób, że utrzymanie aresztu osoby, której dotyczy wniosek jest przewidziane wyłącznie w określonych w czasie granicach, ani w szczególności, że jest ono wykluczone po upływie terminów przewidzianych w art. 17 decyzji ramowej.

45 Podobnie, jakkolwiek art. 12 decyzji ramowej dopuszcza możliwość, pod pewnymi warunkami, tymczasowego zwolnienia osoby aresztowanej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, to jednak nie przewiduje on, że po upływie terminów określonych w art. 17 decyzji ramowej wykonujący nakaz organ sądowy zobowiązany jest do takiego zwolnienia lub tym bardziej zwyczajne do zwolnienia tej osoby.

46 Należy w tym względzie podkreślić, że żaden inny przepis decyzji ramowej nie przewiduje obowiązków takiego rodzaju.

47 W szczególności. przeciwnie do art. 23 ust. 5 decyzji ramowej, który przewiduje, że po upłynięciu terminów przekazania osoby, której dotyczy wniosek, w wyniku wydania decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania. osoba nadal przebywająca w areszcie powinna zostać zwolniona, art. 17 decyzji ramowej nie ustanawia zależności pomiędzy zwolnieniem tej osoby a upływem terminów wydania tej decyzji.

48 W tym względzie należy wskazać, że art. 17 ust. 2 i 3 decyzji ramowej przewiduje, że decyzja w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania „zostaje podjęta" we wskazanych terminach, zaś w art. 17 ust. 4 - że terminy te „mogą zostać przedłużone", podczas, gdy art. 23 ust. 5 decyzji ramowej stanowi w sposób bardziej zdecydowany, że osoba, której dotyczy wniosek, „powinna zostać zwolniona", jeśli nadal przebywa w areszcie po upływie terminów przewidzianych w tym artykule.

49 Jeśli chodzi o tę różnicę pomiędzy skutkami przewidzianymi przez prawodawcę Unii dla upływu terminów określonych w art. 17 i 23 decyzji ramowej, można co więcej zauważyć, że wniosek Komisji prowadzący do przyjęcia decyzji ramowej [COM(2001) 522 final] przewidywał. odwrotnie, że osoba, której dotyczy wniosek, powinna zostać bezwzględnie zwolniona zarówno w wyniku upływu terminów dotyczących wydania decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania, jak i w wyniku upływu terminów przekazania.

50 Ponadto, o ile z rozważań zawartych w pkt 34–42 niniejszego wyroku wynika, że postępowanie w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania powinno być prowadzone również po upływie terminów określonych w art. 17 decyzji ramowej, o tyle ogólny i bezwarunkowy obowiązek tymczasowego zwolnienia lub a fortiori po prostu zwolnienia tej osoby po upływie tych terminów lub kiedy całkowity okres pozbawienia wolności osoby, której dotyczy wniosek, przekracza te terminy może ograniczyć skuteczność systemu przekazywania wprowadzonego w decyzji ramowej, a w konsekwencji stworzyć przeszkodę dla realizacji celów, do których ona dąży.

51 Należy wreszcie wskazać, że art. 26 ust. 1 decyzji ramowej przewiduje, iż wydające nakaz państwo członkowskie zalicza wszystkie okresy pozbawienia wolności, zaistniałe w wyniku wykonania europejskiego nakazu aresztowania, na poczet całkowitego okresu pozbawienia wolności, które ma się odbyć w tym państwie, zapewniając w ten sposób, że wszystkie okresy pozbawienia wolności, także wynikające z ewentualnego pozostawienia w areszcie po upływie terminów przewidzianych w art. 17 decyzji ramowej, zostaną prawidłowo uwzględnione w przypadku wykonania kary pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim.

52 Wynika z tego, że art. 12 decyzji ramowej, w związku z jej art. 17, należy interpretować w ten sposób, iż co do zasady nie stoi on na przeszkodzie temu, aby wykonujący nakaz organ sądowy pozostawił w areszcie osobe, której dotyczy wniosek, zgodnie z prawem wykonującego nakaz państwa członkowskiego, po upływie terminów określonych w art. 17 decyzji ramowej, nawet jeśli całkowity okres pozbawienia wolności tej osoby przekracza te terminy.

53 Arykuł. 1 ust. 3 decyzji ramowej wyraźnie jednak przypomina, że nie może ona skutkować modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 UE, które znajdują odbicie w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą"), który to obowiązek dotyczy zresztą wszystkich państw członkowskich, w szczególności zarówno państwa członkowskiego wydającego nakaz, jak i państwa członkowskiego wykonującego nakaz (zob. podobnie wyrok F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, pkt 40, 41).

54 Artykuł 12 decyzji ramowej należy zatem interpretować zgodnie z art. 6 Karty, który przewiduje, że każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego.

55 W tym względzie należy przypomnieć, że art. 52 ust. 1 Karty dopuszcza wprowadzenie ograniczeń w wykonywaniu praw takich jak prawa ustanowione w art. 6 Karty, o ile przewidziane są one ustawą, szanują istotę tych praw i wolności i z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznanym przez Unię lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób (zob. podobnie wyrok Volker und Markus Schecke i Eifert, C-92/09 i C-93/09, EU:C:2010:662, pkt 50).

56 Ponadto z art. 52 ust. 3 Karty wynika, że w zakresie, w jakim zawiera ona prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w EKPC, ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez tę konwencję. W art. 53 Karty dodano w tym względzie, że żadne z jej postanowień nie będzie interpretowane jako ograniczające lub naruszające prawa uznane w szczególności przez EKPC (wyrok Volker und Markus Schecke i Eifert, C-92/09 i C-93/09, EU:C:2010:662, pkt 51).

57 Z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w przedmiocie art. 5 ust. 1 lit. f) EKPC, dotyczącego procedur ekstradycyjnych wynika, że wyłącznie przebieg takiego postępowania uzasadnia pozbawienie wolności oparte na tym artykule oraz, że w konsekwencji, jeśli postępowanie nie jest prowadzone z wymaganą starannością, pozbawienie wolności przestaje być uzasadnione (zob. w szczególności wyroki ETPC: z dnia 22 marca 1995 r. w sprawie Quinn przeciwko Francji, seria A, nr 311, § 48; a także w sprawie Gallardo Sanchez przeciwko Włochom, skarga nr 11620/07, § 40, ECHR 2015).

58 Z tego względu, przy założeniu, że wydanie europejskiego nakazu aresztowania nie może samo w sobie uzasadniać pozbawienia wolności osoby, której dotyczy wniosek, przez okres przekraczający łącznie czas niezbędny do wykonania tego nakazu, wykonujący nakaz organ sądowy może zdecydować o pozostawieniu w areszcie tej osoby zgodnie z art. 6 Karty jedynie pod warunkiem, że postępowanie w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania było prowadzone z wystarczającą starannością, a w konsekwencji okres pozbawienia wolności nie jest nadmierny.

59 W celu upewnienia się, że tak jest rzeczywiście, wykonujący nakaz organ sądowy powinien przeprowadzić konkretną kontrolę spornej sytuacji z uwzględnieniem wszelkich elementów istotnych dla oceny zasadności czasu trwania postępowania, w szczególności ewentualnej bezczynności organów zainteresowanego państwa członkowskiego, a w stosownym przypadku przyczynienia się do tej długotrwałości osoby, której dotyczy wniosek. Należy także wziąć pod uwagę karę, która może być lub już została orzeczona wobec tej osoby w odniesieniu do okoliczności faktycznych uzasadniających wydanie przeciwko niej europejskiego nakazu aresztowania oraz istnienie ryzyka ucieczki.

60 W tym kontekście okoliczność, że osoba, której dotyczy wniosek była pozbawiona wolności przez całkowity okres znacznie przekraczający terminy określone w art. 17 decyzji ramowej ma również znaczenie, ponieważ terminy te są co do zasady wystarczające, uwzględniając w szczególności kluczową rolę zasady wzajemnego uznawania w systemie wprowadzonym przez decyzję ramową, do tego, aby wykonujący nakaz organ sądowy przeprowadził kontrolę poprzedzającą wykonanie europejskiego nakazu aresztowania i wydał decyzję w sprawie wykonania tego nakazu.

61 W każdym razie, jeśli wykonujący nakaz organ sądowy uzna, w ramach kontroli wymienionej w pkt 58 do 60 niniejszego wyroku, że powinien zakończyć pobyt w areszcie osoby, której dotyczy wniosek, jest on wówczas zobowiązany na mocy art. 12 i 17 ust. 5 decyzji ramowej do uzupełnienia tymczasowego zwolnienia tej osoby wszelkimi środkami, jakie uzna za niezbędne do uniknięcia jej ucieczki i zapewnienia, że warunki materialne niezbędne do jej skutecznego przekazania pozostają spełnione do momentu wydania ostatecznej decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

62 W obliczu powyższych rozważań należy na przedstawione pytania udzielić odpowiedzi po pierwsze, że art. 15 ust. 1 i art. 17 decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, iż wykonujący nakaz organ sądowy pozostaje zobowiązany do wydania decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania po upływie terminów określonych w tym art. 17.

63 Po drugie art. 12 decyzji ramowej w związku z jej art. 17 i w świetle art. 6 Karty należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on w takiej sytuacji na przeszkodzie pozostawieniu w areszcie osoby, której dotyczy wniosek, zgodnie z prawem wykonującego nakaz państwa członkowskiego, nawet jeśli całkowity okres pozbawienia wolności tej osoby przekracza te terminy, o ile długość tego okresu nie jest nadmierna w odniesieniu do cech postępowania prowadzonego w sprawie w postępowaniu głównym, czego zbadanie należy do sądu odsyłającego. Jeśli wykonujący nakaz organ sądowy

postanowi zakończyć pobyt w areszcie tej osoby, organ ten jest wówczas zobowiązany do uzupełnienia jej tymczasowego zwolnienia wszelkimi środkami, jakie uzna za niezbędne do uniknięcia jej ucieczki i zapewnienia, że warunki materialne niezbędne do jej skutecznego przekazania pozostają spełnione do momentu wydania ostatecznej decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

W przedmiocie kosztów

64 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 15 ust. 1 i art. 17 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że wykonujący nakaz organ sądowy pozostaje zobowiązany do wydania decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania po upływie terminów określonych w tymże art. 17.

Artykuł 12 rzeczonej decyzji ramowej w związku z jej art. 17 i w świetle art. 6 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on w takiej sytuacji na przeszkodzie pozostawieniu w areszcie osoby, której dotyczy wniosek, zgodnie z prawem wykonującego nakaz państwa członkowskiego, nawet jeśli całkowity okres pozbawienia wolności tej osoby przekracza te terminy, o ile długość tego okresu nie jest nadmierna w odniesieniu do cech postępowania prowadzonego w sprawie w postępowaniu głównym, czego zbadanie należy do sądu odsyłającego. Jeśli wykonujący nakaz organ sądowy postanowi zakończyć pobyt w areszcie tej osoby, organ ten jest wówczas zobowiązany do uzupełnienia jej tymczasowego zwolnienia wszelkimi środkami, jakie uzna za niezbędne do uniknięcia jej ucieczki i zapewnienia, że warunki materialne niezbędne do jej skutecznego przekazania pozostają spełnione do momentu wydania ostatecznej decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

Podpisy